

MÕJUANALÜÜSI EESMÄRK JA METOODIKA

➤ HINDAMISE PÕHIEESMÄRGID

- selgitada välja struktuurivahenditest tehtud investeeringute **tulemuslikkus ja mõju**;
- esitada toetatud projektide tegelik panus ÜKP Fondide Rakenduskavas ja meetmete tegevustes 4.3.5 ja 4.3.6 toodud eesmärkidesse ja Riigi Jäätmekava 2014–2020 strateegilise eesmärgi II **tulemusnäitajate saavutamisse**;
- anda ülevaade, mida oleks vaja **toetuste andmisel muuta**, et toetuse kasutamisel saavutada maksimaalne positiivne mõju jäätmete ringlussevõtu ja korduskasutuseks ettevalmistamise edendamisel.

➤ ANALÜÜSI KÄIGUS VIIDI LÄBI

- **intervjuud** Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse esindajatega;
- meetme tegevuste **dokumendianalüüs**, sh töötati läbi jäätmevaldkonda reguleerivad õigusaktid, rakenduskavad ja muud strateegilised dokumendid;
- meetmest toetust saanud projektide tegevust iseloomustavate **statistiliste andmete** analüüs, et hinnata projektide panust Riigi Jäätmekava 2014-2020 strateegilise eesmärgi II tulemusnäitajate saavutamisse;
- **pool-struktureeritud personaalintervjuud** valdkonna katusorganisatsioonidega, valitud toetuse saajatega ja nendega seotud kohalike omavalitsustega ning valitud ettevõtetega, kelle esitatud taotlus ei olnud heaks kiidetud. Kokku viidi läbi 12 intervjuud, milles osales 13 inimest.

MÕJUANALÜÜSI TULEMUSED (tegevuste 4.3.5 ja 4.3.6 koond)

75% EELARVEST | 12,1 miljonist eurost on toetuseid jagatud välja **9,05 mln €** eest.

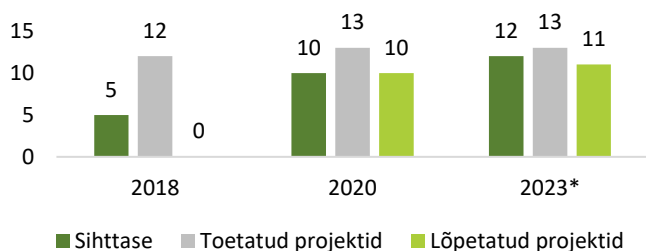

14 PROJEKTI | Toetust on saanud 14 projekti, mille maksumus on **15,1 mln €**.

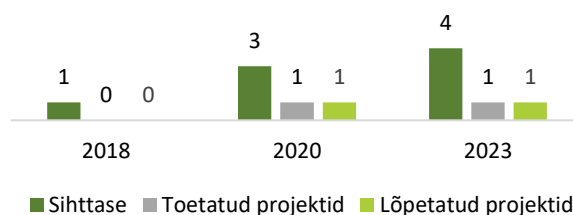

48 478 TONNI/A | Projektid planeerivad täiendavalt ringlusse võtta **48 478 tonni** jäätmeid aastas.

JÄÄTMETE RINGLUSSEVÕTUKS TOETUST SAANUD PROJEKTIDE ARV

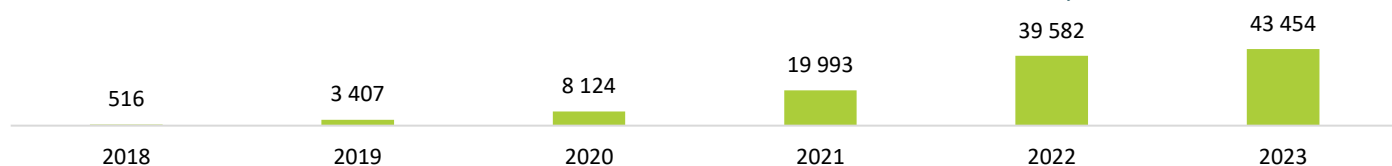

JÄÄTMETE KORDUSKASUTUSEKS ETTEVALMISTAMISEKS TOETUST SAANUD PROJEKTIDE ARV

* 2021. aasta seisuga

JÄÄTMETE RINGLUSSEVÕTU PROGNOOSITUD KOGUSED PROJEKTIDES KOKKU, TONNIDES

➤ **TEGEVUSE 4.3.5. HINDAMISTULEMUSED**

ASJAKOHASUS | Tegevust „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ saab hinnata osaliselt asjakohaseks, kuna rahastuse saanud 13-st projektist 11 (moodustavad eelarvest 14,5%) on suunatud jäätmete kogumisele, mis otseselt ei taga nende ringlussevõttu, kuid omavad kindlasti olulist rolli selleks kaudselt panustades.

Keskkonnateadlikkuse seisukohalt saab tegevust „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ hinnata asjakohaseks, kuna investeeringute elluviimise piirkondades on täheldatud elanikkonna aktiivsuse ja teadlikkuse kasvu jäätmete sorteerimisel.

TULEMUSLIKKUS | Tegevust „Jäätmete ringlussevõtu toetamine“ saab hinnata tulemuslikuks, kuna rahastatud projektide arvuga on saavutatud 2020. aasta väljundnäitajaks määratud sihttase.

MÕJU | Kuigi võib eeldada, et Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2023. aasta sihtväärtused saavutatakse, ei ole hetkel tegevuse „jäätmete ringlussevõtu toetamine“ mõju võimalik hinnata, sest puuduvad andmed Riigi Jäätmekava strateegilise eesmärgi II tulemusnäitajate 2020. aasta tasemete arvutamiseks.

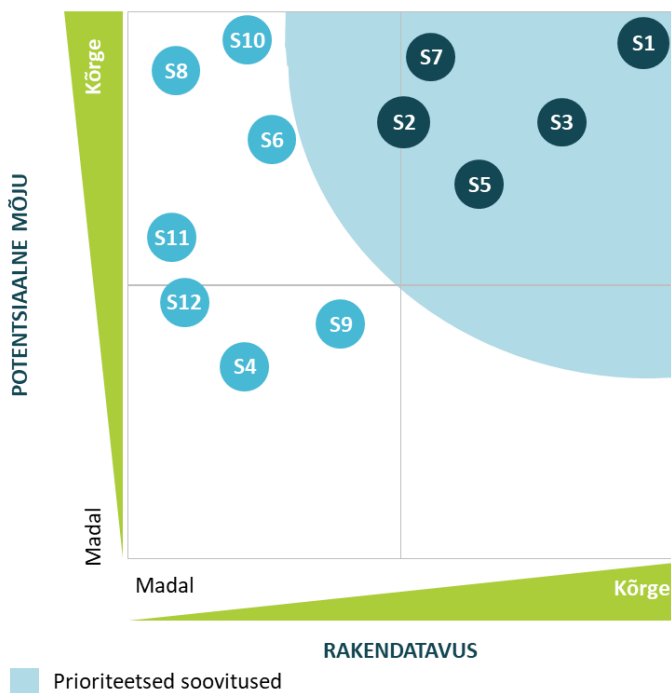
➤ **TEGEVUSE 4.3.6. HINDAMISTULEMUSED**

Tegevuse „Jäätmete korduskasutuseks ettevalmistamise toetamine“ asjakohasust, mõju ja tulemuslikkust ei ole võimalik hinnata kuna tegevuse raames ainsana rahastatud projekt sattus raskustesse. Ettevõtte esindajaid ei ole õnnestunud hindamise raames intervjuerimise eesmärgil kätte saada. Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt on algatatud järelevalvemenetlus.

JÄRELDUS	SOOVITUS
Keerulised ja ebaselged taotlemise tingimused (J2)	S1: Luua täiendavad juhendmaterjalid ja pakkuda eelnõustamist Meetme atraktiivsuse suurendamiseks on soovituslik lisaks olemasolevale koostada iga taotlusvooru kohta täiendavad juhendmaterjalid, kus on selgitatud võimalikult lihtsalt Euroopa Liidu poolt kehtestatud riigiabi andmise reegleid ja tingimusi. Lisaks on otstarbekas pakkuda konsultatsioone potentsiaalsetele taotlejatele.
Rahastatud projektid ei kata probleemseid valdkondi (J3)	S2: Konsulteerida potentsiaalsete taotlejatega, et selgitada välja nende vajadused Meetme tegevuste planeerijatel on soovituslik teha eelkonsultatsioone töörühmade moodustamise ning erialaliitude ja kohalike omavalitsustega suhtlemise kaudu. Tarvis on tihedamalt ja regulaarselt korraldada töörühmasid, viia läbi küsitlusi/(paneel)intervjuusid ning kaasata meetme väljatöötamise protsessi.
Taotluste lühike ettevalmistusaeg (J4)	S3: Rakendada jooksvat taotlemist Hoida taotlusvoorud jooksvalt avatud seni kuni eelarve täitub. Selline korraldus annaks taotlejatele piisavalt palju ettevalmistusaega, et kvaliteetne projekt ette valmistada ja nõuetekohane taotlus esitada.
Keerulised ja ebaselged taotlemise tingimused (J2)	S4: Rakendada taotluste läbivaatamisel paindlikkust vastavalt konkreetsele projektile Rakendada paindlikkust kui on tegemist kõrgelt innovaatiliste lahendustega, kus ei ole võimalik kolme võrreldavat hinnapakkumist esitada ja koostada täpsemad juhised, mida kolme hinnapakkumise puudumise selgitus peab sisaldama (dokumendi vorm, kontrollküsimused)
Madal teadlikkus jäätmekäitluse vajalikkusest (J5)	S5: Toetada teavitustööd projekti osana Kuna jäätmeringlus algab inimeste teadlikkusest, siis tuleb endiselt panna suurt rõhku teavitustöö toetamisele. Teavitustöö kui tegevus on soovituslik toetada projekti osana, st ainult teavitustöö tegevustele rahastuse taotlemine ei täidaks meetme eesmärki.
Jäätmetekke vähendamisele ei ole suunatud piisavalt tegevusi (J6)	S6: Toetada projekte, mis panustavad jäätmetekke vältimisse või vähendamisse Jäätmete kogumise ja ringlussevõttuga seotud investeeringuid tuleks ka edaspidi toetada, kuid jäätmetekke vähenemiseks tuleb teha ka tegevusi, mis jäävad kohaliku omavalitsuse haldusalast välja.
Taotluste pikk menetlusaeg (J4)	S7: Lühendada menetlusaega ja/või tuua projekti abikõlblikkuse perioodi varasemaks Soovituslik on võimaldada alustada projekti tegevustega enne rahastusotsuse saamist. Võimalik on lisada tingimus, et enne rahastusotsuse saamist ei tohi taotleja sõlmida ühtegi siduvat lepingut enne rahastusotsuse saamist, et täita üldise grupierandi (GBER) määruse artikkel 6 ergutava mõju tingimust. Vajadusel saab defineerida võimaliku varaseima abikõlblikkuse perioodi alguse ka riigiabi liigist tulenevalt. Soovituslik on täpsemalt analüüsida projektitaotluste menetlusprotsessi, et lühendada projektide menetlusaega. Näiteks kui täna toimub projekti hindamine spetsialistide poolt etapiti, siis rakendada eri valdkonna spetsialistide poolt hindamist paralleelselt.
Projektide arv mõõdikuna ei näita kui palju tegelikult jäätmeid ringlusse suunatakse (J7)	S8: Lisada täiendavad mõõdikud ning seirata ringlusse suunatud jäätmete koguseid Kui soov on saavutada suurem jäätmete ringlussevõtt, siis tuleb meetme eesmärgi täitmiseks seada täiendavad mõõdikud. Näiteks projektide arv mõõdikuna ei näita kui palju tegelikult jäätmeid ringlusse suunatakse. Seetõttu tuleb seada täiendavaid mõõdikuid, mis hindavad reaalseid jäätmete ringlusse suunatud koguseid (uue perioodi meetmele on juba ettenähtud täiendavate mõõdikutena nt „Lisandunud jäätmete kogumine liigiti“ (t/aastas) ning „Esmase toorme sääst projektidega“ (t/aastas)).

JÄRELDUS	SOOVITUS
Andmete puudumine ei võimalda seirata meetme tulemuslikkust (J8)	S9: Nõustada kohalikke omavalitsusi jäätmejaamade haldamisel Kohalike omavalitsuste toetamiseks pakkuda neile nõustamist, korraldada Keskkonnainvesteeringute Keskuse koolituspäevi või tööseminare, kus kohalikud omavalitsused saaksid jagada omavahel parimaid praktikaid.
Meetme oodatav mõju ja eelarve ei ole tasakaalus (J9)	S10: Eelistada jäätmete ringlussevõtu lahendusi pakkuvaid projekte Suurem rõhk peaks olema tegevuste toetamisel, mis konkreetselt loovad jäätmetest uusi tooteid, et materjali ringlusse võtta. Üks võimalusteks oleks muuta hindamiskriteeriume selliselt, et konkreetsele tegevusele ja/või jäätmekoodile, mis käesoleval hetkel on kõige kriitilisemad, antakse lisapunkte. Lisapunkte võiks anda ka projektidele, mis täidavad terviklikult ringlussevõtu ahela, st koguvad jäätmed ning turustavad neist realiseeritud tooted.
Meede ainuüksi ei taga jäätmete ringlussevõttu (J10)	S11: Riigi poolt täiendavate sammude tegemine, et tekitada ringlusse võetavate materjalide turg Tuleb luua tingimused, mis soosiksid ringlussevõttu riigihangetel. Riigihangete hindamiskriteeriume tuleks muuta nii, et riik tekitab nõudlust taaskasutatud materjalidele.
Jäätmevaldkonda toetavad tegevused ei ole omavahel piisavalt hästi seotud (J11)	S12: Toetuste andmisel arvestada pikaajalise ja tervikliku tegevusplaaniga Kui käesolevas rahastusperioodis anti toetuseid selleks, et jäätmete liigiti kogumiseks saaks jäätmejaamasid rajada, siis järgmises voores tuleks suunata muuhulgas taotlema neid projekte, mis puudutavad juba toetust saanud liigiti kogutud jäätmeliikide ringlusse suunamist. Tuleb tagada, et erinevad toetusmeetmed toetaksid üksteist ning ühiselt hõlmataks ära kogu jäätmehierarhia, et mõni ahela lüli ei jääks investeeringute elluviimisel ja mõju avaldumisel pudelikaelaks.

SOOVITUSED

SOOVITUS

- S1** Luua täiendavad juhendmaterjalid ja pakkuda eelnõustamist
- S2** Konsulteerida potentsiaalsete taotlejatega, et selgitada välja nende vajadused
- S3** Rakendada jooksvat taotlemist
- S4** Rakendada taotluste läbivaatamisel paindlikkust vastavalt konkreetsele projektile
- S5** Toetada teavitustööd projekti osana
- S6** Toetada projekte, mis panustavad jäätmetekke vältimisse või vähendamisse
- S7** Lühendada menetlusaega ja/või tuua projekti abikõlblikkuse perioodi varasemaks
- S8** Lisada täiendavad mõõdikud ning seirata ringlusse suunatud jäätmete koguseid
- S9** Nõustada kohalikke omavalitsusi jäätmejaamade haldamisel
- S10** Eelistada jäätmete ringlussevõtu lahendusi pakkuvaid projekte
- S11** Riigi poolt täiendavate sammude tegemine, et tekitada ringlusse võetavate materjalide turg
- S12** Toetuste andmisel arvestada pikaajalise ja tervikliku tegevusplaaniga

1. Soovitused, mida ellu viia **esimesel võimalusel** uue taotlusvooru/toetusmeetme väljatöötamisel ja avamisel (olulisuse järjekorras): S1, S7, S3, S10, S2, S4, S5.
2. Soovitused, mida kasutusele võtta järgneva **2-3 aasta jooksul** paralleelselt uue taotlusvooru/toetusmeetme väljatöötamisel (olulisuse järjekorras): S8, S6, S9, S11, S12.

MÕJUANALÜÜSI ARUANDE TÄISVERSIOONIGA SAAB TUTVUDA: <https://ringmajandus.envir.ee/et/struktuurvahendid-2021>

KESKKONNAMINISTEERIUM

CIVITTA

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

Eesti
tuleviku heaks